

VLADA REPUBLIKE SRBIJE

Beograd, Nemanjina 11

Kabinet predsednice Vlade Ane Brnabić

predsednikvlade@gov.rs

Novembar 2019

Poštovana gospođo Brnabić,

Kao organizacije civilnog društva koje deluju na području Srbije i aktivno se bave ekološkom i ekonomskom održivošću energetskog sektora, prepoznamo ulogu podsticaja u razvoju novih tehnologija u energetici i podržavamo tranziciju prema energetski efikasnom energetskom sektoru koji je zasnovan na održivim oblicima obnovljivih izvora energije (OIE).

Očigledno je da će Uredba o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i iz visokoefikasne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije („Službeni glasnik RS“, broj 56/2016, 60/2017 i 91/2018), biti produžena po drugi put i to za novih godinu dana. U međuvremenu nije došlo do usvajanja regulative koja bi omogućila nove podsticaje za oblike obnovljivih izvora energije čije su kvote već popunjene — vetroelektrane i solarne elektrane — tako da je dalji razvoj tih tehnologija praktično blokiran. Takođe, nije usvojena ni regulativa koja bi omogućila održiv razvoj malih hidroelektrana. Ova situacija stvara neravnopravne uslove na tržištu i ugrožava celokupni razvoj OIE zbog negativne slike koju je izgradnja malih hidroelektrana stvorila u javnosti. Stoga, **predlažemo sledeće:**

1. Da se hitno izmeni i Uredba o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije („Službeni glasnik RS“, broj. 56/2016, 60/2017 i 54/2019) tako da se ograniči maksimalni kapacitet za sticanje statusa povlašćenog proizvođača odnosno statusa privremenog povlašćenog proizvođača za **male hidroelektrane**, na sumu ukupno instalisane snage koja je aktuelna na dan usvajanja Uredbe.¹
2. Da se odmah formira **radna grupa** koju bi činili predstavnici struke, investitora, resornih ministarstava i civilnog društva, čija bi uloga bila da analiziraju raspoloživa rešenja i ideje, a koja bi bila uključena u priremu izmena Zakona o energetici i odgovarajućih podzakonskih akata kojim se regulišu podsticaji za OIE kao i podrška takozvanim prozjumerima.

¹ Na dan 28. novembra 2019. ovo stanje ukupno instalisane i planirane snage je 95327.5 kW. Ograničenjem maksimalnog kapaciteta bi se stopiralo dalje dodeljivanje Rešenja o sticanju statusa povlašćenog proizvođača odnosno statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Obrazloženje

1. Sva dole potpisana udruženja i neformalne grupe podržavaju dalji razvoj OIE i ulaganja u njih ukoliko su u skladu s ciljevima zaštite životne sredine.

Smatramo da trenutno zakonodavstvo u Srbiji ne pruža odgovarajući okvir da se razvoj malih hidroelektrana sprovodi tako da ima minimalni uticaj na životnu sredinu. U državama Evropske unije², subvencije za hidroenergiju su dopuštene samo za projekte koji su u skladu sa zakonodavstvom u oblasti zaštite životne sredine, uključujući i Okvirnu direktivu o vodama, što u Srbiji nije slučaj, s obzirom na još nedovoljno usaglašeno zakonodavstvo u ovoj oblasti i neusklađenost zakonskih okvira.

Takođe, trenutno je **hidroenergija favorizovana**. U Srbiji je gotovo polovina podsticaja namenjenih obnovljivim izvorima energije u 2018. godini otišla malim hidroelektranama – skoro 25 miliona evra – dok su male hidroelektrane doprinele ukupnoj proizvodnji električne energije sa tek 0,8 odsto.

Izvesno je da su male šanse da će Srbija dostići svoje ciljeve za udeo obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije od 27% u 2020. godini. Zato procenjujemo da je veća društvena korist od zaustavljanja podsticaja za male hidroelektrane dok se odgovarajuća regulativa ne uskladi sa evropskim zakonodavstvom. Ovo uključuje i odgovarajuće izmene Zakona o energetici i Uredbe o podsticajnim merama za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora koje bi trebalo da vode, u skladu sa Smernicama Evropske unije o državnoj pomoći za zaštitu životne sredine i energiju za razdoblje 2014-2020 (EEAG), uvođenju aukcija za podsticaje za OIE.

2. Uključivanje stručne javnosti kao i civilnog društva u procese pripreme relevantnih zakona svakako predstavlja neophodan korak ka održivom i dugoročnom rešenju problema koje su izazvale subvencije za povlašćene proizvođače hidroenergije i trebalo bi da vodi modelu razvoja OIE koji će biti podržan od svih zainteresovanih strana.

U prethodnom periodu, izgradnja malih hidroelektrana je izazvala veliko uznemirenje javnosti, proteste i fizičke sukobe između investitora i lokalnog stanovništva. Zato smo stava da uključivanje civilnog društva u procese donošenja odluka može doprineti smirivanju situacije i konstruktivnom pristupu problemu.

Konačno, formiranje radne grupe pred najavljeni izborni proces može doprineti efikasnijoj pripremi zakona i podzakonskih akata nakon formiranja nove Vlade.

CEE Bankwatch Network

Centar za ekologiju i održivi razvoj (CEKOR)

Ekološko udruženje "Rzav"

Grupa za analizu i kreiranje javnih politika (GAJP)

Inicijativa Pravo na vodu

Odbranimo reke Stare planine

WWF Adria

² Prema Smernicama Evropske unije o državnoj pomoći za zaštitu životne sredine i energiju za razdoblje 2014-2020